

окупності – люди, співробітники даного напрямку. Для успішного розв'язання інвестиційних завдань потрібна згуртована команда людей, група однодумців. Ще до початку моменту періоду кредитування потрібно чітко пояснити працівникам, що перед ними нелегкий час і компанія не в змозі гарантувати постійний високий заробіток. Необхідно формувати сприятливий клімат у колективі, мотивувати співробітників на досягнення загальних цілей, довести до кожного, що потрібно повна самовіддача, інакше не буде результату. Тут головну об'єднуючу роль повинний зіграти керівник. Він має бути – головним натхненником роботи, та мати підвищену відповідальність за виконання інвестиційного проєкту. Необхідне усвідомлення цілей колективом, позитивна оцінка своїх можливостей, впевненість у власних силах, направленість на кінцевий результат є суттєвими складовими реалізації поставленої мети.

В українських компаніях, як правило, основна увага приділяється саме матеріальному стимулюванню співробітників. В даній ситуації для мотивації варто застосовувати нематеріальні засоби, причому такі, щоб компанія не несла додаткових витрат (наприклад, відповідне навчання, кредитування співробітників під вигідний відсоток та інше).

Вагомий фактором, що відноситься і до всіх видів мотивації, є своєчасне і повне інформування учасників проєкту про передбачувані принципи оплати їхньої праці на різних фазах життєвого циклу проєкту. Пояснення цих принципів з погляду розглянутих вище етапів розвитку проєкту і відповідно цілей кожного етапу допоможе керівнику і співробітникам однаково оцінювати реалії їх співпраці, не висувати необґрунтованих взаємних претензій, а рухатися в одному, загальному напрямку та працювати за прийнятими правилами. Це забезпечить ефективне управління при реалізації інвестиційного проєкту.

Таким чином, мінімізувати ризики реалізації інвестиційного проєкту, пов'язані з відхиленням плану від факту можна приділяючи особливу увагу формуванню системи мотивації та оплаті праці управлінської команди. Гнучке використання принципів системи оплати праці за результатами на кожному етапі інвестиційного проєкту й увага до нематеріальних стимулів – необхідні умови успішної реалізації інвестиційного проєкту.

Фролов С.М.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ (на прикладі умовного прикордонного регіону)

I. Вступ. З набуттям незалежності і становленням державності України зовнішньоекономічна діяльність стала об'єктом її державної політики, а створення відповідної інфраструктури для цієї діяльності, зокрема митної – важливим завданням уряду. З цього часу витрати на створення і оснащення кордонів митниці, законодавства щодо порядку і умов в'їзду, виїзду та транзиту через Україну громадян, вантажів, транспортних засобів складають елементи використання фінансових потоків, в той час як надходження від митної діяльності є структурною складовою формування цих потоків.

Зовнішньоекономічна діяльність держави завжди була нерозривно пов'язана з митною діяльністю і митною політикою, оскільки причиною виникнення зовнішньоекономічної діяльності є наявність міждержавних економічних (торговельних) зв'язків як об'єкта державного впливу та контролю.

Проте разом зі зростанням обсягів підвищується екологічне навантаження на прикордонні регіони і виникають додаткові витрати на обслуговування ними митної діяльності. При цьому розмір доходів місцевих бюджетів не дозволяє здійснити ці витрати у повному обсязі навіть за умови отримання дотацій вирівнювання з державного бюджету.

В Україні подальший розвиток ці питання набули в працях відомих вітчизняних вчених В.Н. Геєця, В.Ф. Бесєдіна, О.Д. Василина, Лукінова, А.С. Гальчинського.

Питанням еколого-економічної безпеки присвячені роботи В.Арнольда, С.І.Дорогунцова, С.М.Козьменка, Г.Л.Коффа, Ю.М.Манцевича, В.М.Трегобчука, Б.М.Данилишина, М.І.Долішнього, В.Г.Сахаєва.

II. Постановка завдання. Проаналізувати структуру, динаміку, джерела утворення первинного і наявного доходів сектору загальнодержавного управління від зовнішньоекономічної діяльності у взаємозв'язку з показниками державного і місцевих бюджетів.

Дослідити основи прогнозування та утворювання доходів державного управління на рівні регіонів з врахуванням особливостей їх прикордонного статусу та із урахуванням екологічного фактору.

III. Результати. Аналіз показує, що доходи від митної діяльності склали досить значну частку фінансових потоків, які створюються в рамках державного бюджету. Обсяг цих доходів з макроекономічної позиції, на наш погляд, залежить від обсягів, структури і динаміки зовнішньоторговельного обороту.

У 2006р. обсяги експорту товарів та послуг порівняно з 2005р. збільшились на 13,7%, імпорту – на 25% і становили відповідно 45873,2 млн.дол. та 48846,9 млн.дол.США. Від'ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу складало 2973,7 млн.дол. (у 2005р. позитивне сальдо – 1291,8 млн.дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,94 (у 2005р. – 1,03) (рис. 1, 2, 3).

Структура зовнішньої торгівлі України порівняно з 2005р. змінилася у бік зменшення частки товарів в експорті та імпорту.

Загальний обсяг експорту товарів та послуг до країн СНД становив 16116,8 млн.дол. і збільшився в порівнянні з 2005р. на 18,7%, до інших країн світу – 29756,4 млн.дол. і збільшився на 11,1%.

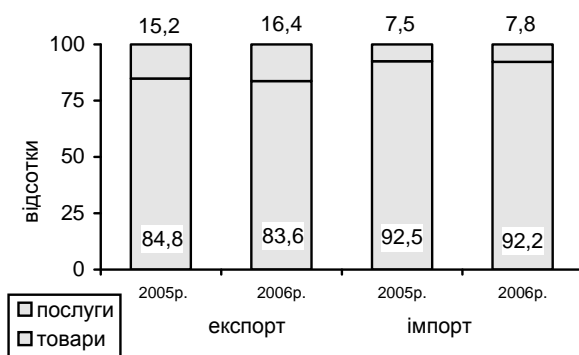

Рис. 1. Структура зовнішньої торгівлі України.

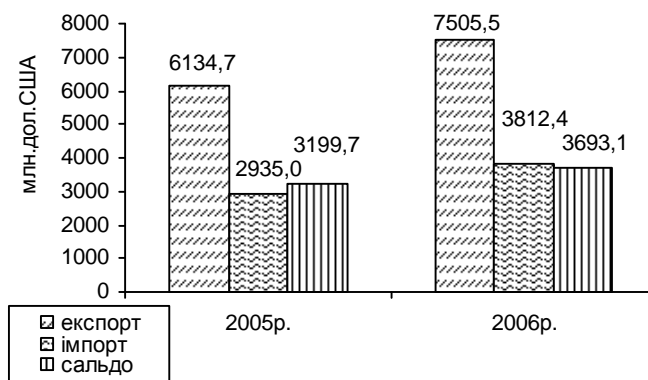

Рис. 2. Обсяги зовнішньої торгівлі України послугами

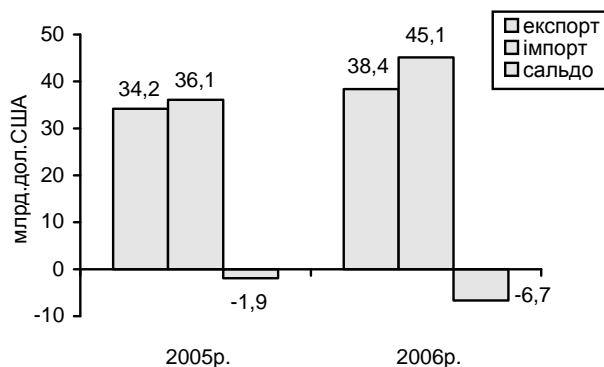

Рис. 3. Обсяги зовнішньої торгівлі України товарами

Обсяги експорту товарів з України зросли на 12,1%, імпорту – на 24,6% і становили відповідно 38367,7 млн. та 45034,5 млн. доларів. Від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 6666,8 млн.дол. (у 2005р. – 1907,9 млн. дол.).

Розширення масштабів зовнішньоторговельної діяльності, а також послуг по перевезенню вантажів і пасажирів, в тому числі і транзиту, сприятиме також зростанню надходжень від діяльності митниць на

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ

кордонах України до фінансових потоків сектору загальнодержавного управління.

В умовах зростання обсягів зовнішньоторговельних операцій митними органами забезпечено оформлення 423,8 млн. тонн вантажів, з них експорт – 128,2 млн. тонн, імпорт – 90,3 млн. тонн, транзит – 205,3 млн. тонн. Порівняно з 2005 роком обсяги імпорту товарів зросли на 7,7 млрд. дол. США (на 21,6 %), обсяги експорту зросли на 4,2 млрд. дол. США (на 12,3 %). Протягом 2006 року до Державного бюджету України перераховано податків та зборів на суму 41 млрд. 173,9 млн. грн., що на 10 млрд. 172,8 млн. грн. більше, ніж у 2005 році (31 млрд. 1,1 млн. гривень).

Загальні обсяги перерахувань у порівнянні з 2005 роком збільшились: з ПДВ – на 8 899,1 млн. грн. (на 38,7 %); з звільного мита – на 977,4 млн. грн. (на 16,3 %); з акцизного збору – на 414,3 млн. грн. (на 82,5 %); з єдиного збору – на 12,8 млн. грн. (на 18,6 %); з митних зборів – на 121,0 млн. грн. (на 13,7 %).

Мережа митниць і митна діяльність у колишньому СРСР були прерогативою органів управління центрального уряду СРСР. З набуттям державності в Україні з'явилась низка нових митниць, особливо в районах, що межують з Росією і Білоруссю. До цього періоду належить започаткування і розвиток митного законодавства в Україні.

Митне законодавство є одним з найбільш оперативних інструментів державного регулювання економіки, оскільки воно значно ширше порівняно з іншими сферами законодавства реагує на потреби та зміни економічної ситуації. Митно правові норми виконують особливо захисну функцію в комплексі нормативних актів, які регламентують зовнішні зв'язки держави.

Закон України “Про митну справу” розроблений у відповідності з Декларацією про державний суверенітет України, визначає правові основи організації митної справи в Україні, орієнтованої на формування єдиного ринкового простору і митних об'єднань з іншими державами.

Україна, як суверенна держава самостійно створює власну митну систему і здійснює митну діяльність, яка охоплює встановлення порядку і організацію переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів, визначення мита, оформлення, здійснення контролю та інших заходів щодо реалізації митної політики в Україні за умов додержання прийнятих у міжнародних відносинах систем класифікації кодування товарів та інших норм і стандартів. Митна діяльність є невід'ємною складовою частиною зовнішньоекономічної діяльності України.

До компетенції митних органів України відносяться наступні функції:

- захист економічних інтересів України;
- оформлення мита і оподаткування товарів та інших предметів, які переміщуються через митну територію України;
- комплексний контроль, разом з Національним банком України (НБУ), за валютними операціями;
- здійснення заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів і підтримку державних інтересів на зовнішньому ринку;
- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу, а також переміщення товаро-пасажиропотоків через митний кордон України;
- здійснення контролю за додержанням законодавства України про митну справу;
- забезпечення виконання зобов'язань, пов'язаних з міжнародними угодами України щодо митної справи;
- використання засобів митно-тарифного і нетарифного регулювання при переміщенні через митний кордон України товарів та інших предметів;
- боротьба з контрабандою та іншими порушеннями митних правил;
- взаємодія з митними та іншими органами близького і дальнього зарубіжжя, а також з міжнародними організаціями з питань митної служби;
- ведення митної статистики.

За правовими основами організації митної справи, однією з головних функцій митниці є обкладання митом товарів та інших предметів, які переміщуються через митний кордон України, яке здійснюється у відповідності з Законом України “Про митний тариф”. Мито і митні збори належать Україні, якщо інше передбачено міжнародними угодами.

В Законі України “Про єдиний митний тариф” визначається порядок формування і застосування єдиного митного тарифу при ввозі на митну територію України і вивозі за її межі товарів та інших предметів, на основі якого визначається величина мита.

Законом України “Про зовнішньоекономічну діяльність” введено правове регулювання всіх видів зовнішньоекономічної діяльності в Україні включаючи зовнішню торгівлю, економічне, науково-технічне співробітництво спеціалізацію і кооперацію в сфері виробництва, науки та техніки, економічні зв'язки в області будівництва, транспорту, експедиторських, страхових, розрахункових кредитних та інших послуг.

Митним кодексом визначаються принципи організації митної справи в Україні і спрямовані на створення належних справ формування ринкової економіки та зростання активності зовнішньоекономічної діяльності. Ці принципи базуються на єдності митної території, мита і митних зборів та враховують необхідність забезпечення виконання митними, іншими державними органами, суб'єктами зовнішньоекономічної і господарської діяльності, зобов'язань в області митної справи.

Зовнішня торгівля належить до небагатьох галузей економіки, які залишились нині стабільним джерелом надходжень до державного бюджету і справляють позитивний вплив на стан економіки в цілому. На жаль, зовнішньоторговельна діяльність є дуже вразливою до коливань валютного курсу, фінансових

криз, політичних рішень тощо.

Проведений в статті аналіз надходження до фінансових потоків сектору загальнодержавного управління від митної діяльності показує, що сума цих надходжень зростає по мірі розширення зовнішньоекономічної діяльності і зв'язків.

При взаємодії з місцевими органами управління митні органи керуються Законом України “Про митну службу в Україні” Разом з тим дослідження, проведене в зоні діяльності Глухівської митниці (Сумська область) показує, що економічні відносини митниці і місцевих органів управління, особливо щодо формування їх фінансових потоків та пов'язаних з прикордонним статусом регіонів витрат, не є достатньо відпрацьованими і потребують удосконалення.

Мито за чинним законодавством повністю зараховується до державного бюджету. Разом з тим в зоні діяльності митниці, як показало дослідження, виникає потреба в додаткових витратах за рахунок місцевого бюджету для забезпечення її нормального функціонування. Особливо наочно проявляється ця потреба за умов, коли митниця є знов організованою в регіоні, де до цього практично не було кордонів, звичним на протязі багатьох десятиліть було переміщення без будь яких перепон.

Приміром, в зоні Глухівської митниці на кордоні з Росією, є можливість перевезень вантажів і пасажирів поза митницею багатьма дорогами, через прилеглі польові дороги, луки, лісові просіки. Цими можливостями досить інтенсивно користувались, доки місцеві органи управління не вжили відповідних заходів, а саме – було організовано 15 міліцейських постів на всіх дорогах, які дозволяють обминути митницю.

Окрім цього, на основних транспортних переходах і магістралях, які перетинають кордон в даному прикордонному регіоні значно зросла транспортна завантаженість, що потребує додаткових витрат на організацію сервісного обслуговування людей і транспортних засобів, організацію додаткових машин і бригад невідкладної лікарняної допомоги, додаткових витрат на придбання прилеглих до магістралей територій, оплату збільшення в 2–3 рази комунальних послуг з санітарної очистки і благоустрою. Ці додаткові витрати, за нашими розрахунками, досягають 4 – 5 % загального обсягу витрат місцевого бюджету м. Глухова і не компенсуються місту, хоч і виникли вони завдяки тому, що місто набуло прикордонного статусу. До цього слід додати й втрати регіону, пов'язані з екологічним навантаженням, які нині ще не враховуються, але вже в недалекому майбутньому може проявитись їх негативний вплив на навколишнє природне середовище і погіршення умов життя людей.

Як свідчать дані статистики, діяльність Глухівської митниці є досить ефективною з точки зору надходжень до фінансових потоків держави, але вона знаходиться поза потребами регіону. Єдине, що пов'язує митну діяльність з проблемами і потребами регіону, де розташована митниця, це можливість додаткової зайнятості населення та реалізації в регіоні конфіскованих товарів, які швидко псуються і передані закладам охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення.

З метою компенсації додаткових витрат місцевого управління, пов'язаних з прикордонним статусом регіонів, та покращенням між бюджетних відносин вважаємо за доцільне перерозподілити фінансові потоки, створені за рахунок надходжень мита. При цьому щоб уникнути зменшення доходів державного бюджету, цей перерозподіл слід здійснити за умов одночасного скорочення на відповідну суму обсягів дотації для місцевих бюджетів, передбачуваної у державному бюджеті.

На першому етапі ми пропонуємо зараховувати до місцевого бюджету 10% мита, поступово збільшуючи норматив відрахувань. Розрахунки отримання позитивних результатів цього експерименту показали, що в 2006 р. Сумська область змогла б значно покривати дотацію, виділену їй з державного бюджету, за рахунок надходжень мита, за умов його повного зарахування до місцевих бюджетів.

На нашу думку, реалізація пропозиції, щодо зарахування визначеного відсотка мита до місцевих бюджетів дозволить:

- контролювати надходження мита, як загальнодержавного податку;
- покращити фінансове забезпечення місцевих бюджетів;
- стимулювати розвиток зовнішньоекономічних зв'язків на місцевому рівні;
- враховувати особливості формування фінансових потоків в прикордонних регіонах;
- поліпшити між бюджетні відносини, посилити консолідацію всіх рівнів в управлінні і на цій основі підвищити ефективність державного управління в цілому.

IV. Висновки. Таким чином, дослідження організаційно правових основ митної діяльності та її впливу на доходи і витрати державного управління прикордонних регіонів дозволено зробити наступні висновки і пропозиції:

- з становленням державності України і розвитком зовнішньоторговельної діяльності зросли масштаби митної діяльності, розширилась мережа митниць, ряд регіонів отримали статус прикордонних;
- надходження від митної діяльності як складова фінансових потоків сектору загальнодержавного управління за чинним законодавством не підлягають розподілу між різними рівнями управління;
- ці надходження формуються, на території прикордонних регіонів в результаті митної діяльності, для забезпечення якої регіони витрачають власні кошти, але не отримують компенсації цих витрат;
- з метою компенсації додаткових витрат місцевого бюджету, пов'язаних з набуттям регіоном прикордонного статусу, в тому числі із транскордонним перенесенням забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та з поверхневими водами, транскордонного обігу відходів
- доцільно зараховувати визначений відсоток мита, в залежності від етапу реалізації даної пропозиції, до місцевого бюджету. При цьому одночасно зменшити на відповідну суму обсяги дотацій, які передбачаються для місцевого управління.

Реалізація даних пропозицій дозволить контролювати надходження мита, враховувати особливості формування фінансових потоків в прикордонних регіонах і покращити фінансове забезпечення органів управління цих регіонів, забезпечить поліпшення управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального

природокористування, посилить консолідацію всіх рівнів управління і на цій основі підвищити ефективність державного управління в цілому.

Джерела та література

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991р.
2. Закон України “Про митний тариф України” від 05.04.2001р. №2371-III.
3. www.customs.gov.ua
4. www.ukrstat.gov.ua
5. Дослідження торговельної політики України / Документ Світового банку. Управління зменшення бідності та економічного менеджменту регіон Європи та Середньої Азії. – К., 2004. – 174с.

Шостак Л.Б.

ОСОБЛИВОСТІ ІНКОРПОРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ У СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Новітні міжнародні економічні відносини (МЕВ) хоча, як і раніше, сфокусовані на пошуку чинників зростання національного добробуту, проте виникли нові інститути, інструменти і механізми глобального характеру для його забезпечення [1–3]. Дотримання умови Парето-оптимальності розвитку, що потребує зростання добробуту хоча б одного з суб'єктів суспільства у відсутності негативного впливу на стан останніх, вимагає пошуку додаткових ресурсів зростання за межами певного суспільства. Історично такий пошук забезпечувався нееквівалентним товарним обміном чи територіальною експансією більш технологічно розвинених країн. Структурно-просторові контури національних господарств та їх ефективність у світовому господарстві новітнього часу обумовлюється ступенем взаємопроникнення національних економік, зокрема шляхом інтеграції суб'єктів господарювання [4]. Ці процеси вже не слід сприймати як безпосередню територіальну експансію чи колонізацію розвинених країн в напрямку «північ-південь» чи «захід-схід». Сучасні інтеграційні процеси є наслідком динамічних змін економічного простору окремих країн, вони відображають загальні тенденції розвитку віртуальних економічних відносин. Економічний простір у цьому контексті виявляється сферою функціонування національного господарського механізму, що здатний створювати вартість за рахунок використання не тільки власних, але й усіх доступних у світовому просторі фінансових, трудових, природно-сировинних, територіальних, інтелектуальних та інших ресурсів. У цьому просторі ринкова вартість продукту чи послуги формується вже ні як відображення раціональних уявлень, а як формалізація суб'єктивних переваг, що виникають у процесі просунення товарів і послуг до покупця та нав'язаних уявлень про їх цінність і корисність. Виходячи з цього вартість в економіці новітнього часу формується у більшій мірі через вдалу кон'юнктуру внаслідок ефективного маркетингу товарів і послуг на світовому ринку. Сам же міжнародний маркетинг стає ринковим інструментом планування випуску та розміщення ресурсів світової економіки. Ефективність цього інструменту обумовлює міру включення і місце національного господарства у світовій економічній павутині. З цих позицій міжнародний маркетинг – це механізм сканування (моніторингу) світового ринку у пошуках вільної ніші чи слабкої конкурентної позиції для ефективного розміщення інвестицій (капіталів), ресурсів, товарів і послуг за межами національного господарства.

Якісні риси МЕВ на початку III тисячоліття та сучасний формат економічних зв'язків між країнами свідчать про наступні специфічні зміни міжнародних економічних трансакцій:

- 1) переважно двосторонні міждержавні відносини перетворюються на багатосторонні з поглибленням спеціалізації та міжнародного розподілу праці у світовому просторі;
- 2) ефект від масштабу та якісні зміни характеру міжнародної торгівлі перетворюють її з традиційного виду комерції на засіб обслуговування національних виробничих процесів;
- 3) для цих відносин типовими є інтернаціоналізація та прискорення обігу фінансового капіталу через експансію сектора фінансових і страхових послуг;
- 4) транснаціональна корпоратизація економічних відносин, у рамках яких відбувається капіталізація виробництва та розповсюдження науково-технічних винаходів;
- 5) великомасштабна міграція робочої сили до розвинених держав з країн, що розвиваються та постсоціалістичних країн;
- 6) прискорення міждержавних інтеграційних процесів, що впливає на сталість та обумовлює лабільність геополітичних міжрегіональних утворень;
- 7) не зважаючи на наявність суттєвих протиріч, посилюється кооперація та співробітництво між країнами на усіх рівнях суспільного буття.